

християнських чеснот та гуманістичних ідеалів у формуванні української культури. Винятково актуальним для сучасної педагогіки є дослідження і творче використання досвіду, накопиченого протягом віків гуманітаріями, педагогами, вченими, які були укладачами підручників та створювали самобутні навчально-виховні концепції, особливо в аспекті пошуку ефективних підходів до формування ціннісних орієнтацій молодого покоління, спрямованих на інтелектуальний розвиток, оволодіння моральними чеснотами і патріотичними почуттями.

Список використаних джерел

1. Дух ранньохристиянської думки - Роберт Луїс Вілкен - Тека авторів - Чтиво. Чтиво. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Robert_Lewis_Wilken/Dukh_rannokhrystyianskoi_dumky/
2. Журавльова С. «Алфавит собранный, рифмами сложенный...» свт. Іоана Максимовича як явище агіографічної культури українського бароко : монографія. Бердянськ : БДПУ, 2012. 238 с. URL: <https://tinyurl.com/2x1k6ue4>
3. Історико-педагогічна школа професора Золотухіної С. Т. Pedagogy. URL: <https://www.kaf-pedagogy-hnpu.com/zolotuhina-1>
4. Лепахін В. Ікона та іконічність. Львів : Свічадо, 2001. 287 с. URL: <https://vdoc.pub/download/-11ie8hccd910>
5. При ритори́чне мистецтво. Книжка перша. Феофан Прокопович. Філософські твори. ІЗБОРНИК. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. URL: <http://litopys.org.ua/procop/proc106.htm>
6. Проблеми пізнання в творах Ф. Прокоповича. Феофан Прокопович. Філософські твори. ІЗБОРНИК. Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. URL: <http://litopys.org.ua/procop/proc103.htm>
7. Прокопович Єлезар Ф. Богословське вчення про стан непошкодженої людини, або про те, яким був Адам у раю? / Твір Феофана Прокоповича, архієпископа Нова Града і Великих Лук. пер. з лат. Я. Євдокімов. М. Іждів. З. Петрова : У вільн. Друк. Пономар., 1785. 184 с.
8. Чорний О. Вчення про людину Чернігівського літературно-філософського кола (друга половина XVII – перша половина XVIII ст.) : дис. ... канд. філос. наук : 09.00.05. Чернігів, 1998. 180 с. URL: https://epub.chnpu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/6744/1/disser_Chorny.pdf

РОЗВИТОК ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ У ПРОЦЕСІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ МІЖ ДОШКІЛЬНОЮ ТА ПОЧАТКОВОЮ ОСВІТОЮ

Майя Ярмошкіна, асистент кафедри дошкільної освіти
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського
(Україна)

Добролюбова Наталія, асистент вихователя
Ружинський ЗДО №3 «Казка» Ружинської селищної ради (Україна)

DEVELOPMENT OF LOGICAL-MATHEMATICAL COMPETENCE IN PRESCHOOL CHILDREN IN THE PROCESS OF ENSURING CONTINUITY BETWEEN PRESCHOOL AND PRIMARY EDUCATION

Maiia Yarmoshkina, Assistant at the Department of Preschool Education
Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University (Ukraine)

Nataliia Dobroliubova, Assistant Educator
Ruzhyn Preschool Educational Institution No. 3 «Kazka» of Ruzhyn Town Council
(Ukraine)

Анотація. Розглянуто процес розвитку логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку в контексті забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою. Проаналізовано педагогічні умови, методи та засоби, зокрема дидактичні ігри й інтеграцію діяльності, які сприяють формуванню базових математичних уявлень і підготовці до шкільного навчання. Висвітлено значення співпраці між педагогами, сім'єю та узгодженості освітніх програм для ефективного розвитку інтелектуальних здібностей дитини.

Ключові слова: логіко-математична компетентність, дошкільна освіта, початкова школа, наступність, дидактичні ігри, інтеграція.

Annotation. The study examines the development of logical-mathematical competence in preschool children within the framework of ensuring continuity between preschool and primary education. It analyzes pedagogical conditions, methods, and tools, including didactic games and activity integration, that facilitate the formation of basic mathematical concepts and preparation for school learning. The importance of collaboration between educators, families, and the alignment of educational programs for the effective development of a child's intellectual abilities is highlighted.

Key words: logical-mathematical competence, preschool education, primary school, continuity, didactic games, integration.

Сучасний етап розвитку системи освіти в Україні характеризується значною увагою до забезпечення якісної підготовки дітей дошкільного віку до навчання в початковій школі. Одним із ключових напрямів цієї підготовки є формування логіко-математичної компетентності, яка виступає основою для розвитку інтелектуальних здібностей, критичного мислення та здатності до розв'язання проблем. Логіко-математична компетентність охоплює не лише знання базових математичних понять, а й уміння застосовувати логічні операції, аналізувати, порівнювати, узагальнювати та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. У контексті забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою цей процес набуває особливої актуальності, оскільки від якості підготовки на дошкільному етапі залежить успішність дитини на наступних рівнях навчання.

Формування логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку є складним і багатогранним процесом, який потребує врахування вікових особливостей, психологічних закономірностей розвитку та педагогічних умов. На дошкільному етапі розвитку діти опановують початкові математичні уявлення через практичну діяльність, ігрові ситуації та взаємодію з навколишнім середовищем. У цей період важливо створити такі умови, які сприятимуть поступовому переходу від конкретно-образного мислення до абстрактно-логічного, що є основою для подальшого засвоєння математичних знань у початковій школі. Забезпечення наступності між цими рівнями освіти передбачає узгодженість змісту, методів і форм роботи, а також співпрацю між педагогами дошкільних закладів і вчителями початкових класів.

Одним із основних завдань дошкільної освіти в контексті розвитку логіко-математичної компетентності є формування у дітей уявлень про число, величину, форму, простір і час. Ці базові поняття стають фундаментом для опанування складніших математичних операцій у початковій школі. У дошкільному віці діти ще не здатні до абстрактного оперування цими категоріями, тому важливим є використання наочних засобів, практичних завдань і дидактичних ігор. Такі підходи дозволяють зробити процес навчання природним і доступним, враховуючи специфіку сприйняття інформації дітьми цього віку. Дослідження показують, що систематичне залучення дітей до логіко-математичної діяльності сприяє не лише розвитку інтелектуальних здібностей, а й формуванню мотивації до навчання, що є важливим чинником успішної адаптації до шкільного середовища [4, с. 165].

Наступність між дошкільною та початковою освітою передбачає не лише передачу знань і вмінь, а й створення цілісної системи розвитку дитини. У цьому контексті особливе значення має співпраця між ЗДО і сім'єю, оскільки саме в сімейному середовищі закладаються перші основи сприйняття математичних понять. Батьки, взаємодіючи з педагогами, можуть сприяти закріпленню знань, отриманих у ЗДО, через повсякденні ситуації, наприклад, під час підрахунку предметів, порівняння розмірів чи орієнтації у просторі. Така взаємодія дозволяє зробити процес навчання безперервним і гармонійним, що позитивно впливає на розвиток логіко-математичних здібностей дитини [1, с. 33].

У початковій школі акцент зміщується на систематизацію знань і формування умінь застосовувати логіко-математичні операції в навчальних завданнях. Проте без належної підготовки на дошкільному етапі цей перехід може бути ускладненим. Саме тому важливим є створення педагогічних умов, які забезпечують плавний перехід між цими етапами. До таких умов належать використання інтегрованих занять, які поєднують розумову та естетичну діяльність, а також застосування дидактичних ігор як засобу активізації пізнавальних процесів. Інтеграція різних видів діяльності сприяє розвитку уяви, творчого мислення та логічних здібностей, що є необхідними для засвоєння математичних понять [2, с. 93].

Дидактичні ігри займають особливе місце у формуванні логіко-математичної компетентності дошкільнят. Вони дозволяють у цікавій і доступній формі ознайомити дітей із базовими математичними операціями, розвинути навички класифікації, серіації та порівняння. Наприклад, ігри з конструкторами чи пазлами сприяють розвитку просторового мислення, а завдання на групування предметів за певними ознаками формують уміння аналізувати й узагальнювати. Такі види діяльності є природними для дошкільного віку, оскільки відповідають потребі дітей у грі як провідному виду діяльності. Водночас вони готують дитину до більш структурованого навчання в початковій школі, де ці вміння трансформуються у здатність розв'язувати задачі та працювати з абстрактними поняттями [3, с. 161].

Розвиток логіко-математичної компетентності також залежить від методів і підходів, які використовуються педагогами. Сучасні дослідження наголошують на необхідності впровадження інноваційних технологій і методик, які враховують індивідуальні особливості дітей. Наприклад, використання інтерактивних завдань, проблемних ситуацій і проектної діяльності дозволяє активізувати пізнавальну діяльність дошкільнят і стимулювати їхній інтерес до математики. Такі підходи сприяють формуванню не лише знань, а й умінь самостійно шукати рішення, що є важливим для подальшого навчання. Крім того, важливо враховувати психологічний аспект: у дошкільному віці мотивація до навчання значною мірою залежить від емоційного забарвлення діяльності, тому педагоги мають створювати позитивну атмосферу на заняттях.

Концепція Нової української школи (НУШ), яка впроваджується в системі початкової освіти, підкреслює важливість розвитку логіко-математичного мислення вже на етапі дошкільної підготовки. Згідно з цією концепцією, освіта має бути орієнтованою на компетентності, а не лише на знання. У контексті логіко-математичної компетентності це означає, що дошкільна освіта повинна формувати у дітей не тільки уявлення про числа чи форми, а й здатність застосовувати ці знання у реальних ситуаціях. Наприклад, уміння орієнтуватися в часі чи просторі, розподіляти ресурси чи планувати дії є практичними проявами логіко-математичних здібностей, які стають основою для успішного навчання в школі [6, с. 61].

Одним із викликів у забезпеченні наступності є недостатня координація між педагогами дошкільних закладів і вчителями початкової школи. Часто зміст і методи роботи на цих етапах не узгоджені, що може призводити до розриву в розвитку логіко-математичних умінь. Для подолання цієї проблеми необхідно розробляти спільні програми, проводити семінари та тренінги для педагогів, а також залучати батьків до процесу підготовки дитини

до школи. Такий підхід дозволяє створити єдиний освітній простір, у якому розвиток логіко-математичної компетентності відбувається послідовно й систематично.

Важливим аспектом є також діагностика рівня сформованості логіко-математичної компетентності у дітей дошкільного віку. Це дозволяє своєчасно виявити прогалини в знаннях і вміннях, а також скоригувати педагогічний процес. Діагностичні методики можуть включати спостереження за діяльністю дитини, аналіз результатів виконання завдань і бесіди з дітьми. Отримані дані стають основою для планування подальшої роботи, спрямованої на підготовку до початкової школи. Дослідження показують, що систематична оцінка рівня розвитку логіко-математичних здібностей сприяє підвищенню ефективності навчання [5, с. 181].

Отже, розвиток логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку у процесі забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою є важливим завданням сучасної педагогіки. Цей процес вимагає комплексного підходу, який поєднує використання дидактичних ігор, інноваційних методик, співпраці з сім'єю та узгодженості між різними рівнями освіти. Формування логіко-математичних здібностей на дошкільному етапі створює міцну основу для успішного навчання в початковій школі, сприяє розвитку інтелектуального потенціалу дитини та її адаптації до нових умов. У контексті сучасних освітніх реформ цей напрям роботи набуває стратегічного значення, оскільки від нього залежить якість підготовки молодого покоління до життя в інформаційному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Годованюк М., Павлюк Т. Форми взаємодії ЗДО і сім'ї у навчанні дошкільників математики. *Наука, освіта, суспільство очима молодих*. Луцьк. 2017. С. 33-35.
2. Кривошея Т. М. Педагогічні умови реалізації взаємодії розумової та естетичної діяльності дітей початкової школи в процесі вивчення математики. *Молодий вчений*, Вип. 5.2 (57.2), 2018. С. 93–98.
3. Пагута Т. Дидактичні ігри як засіб формування логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку. *Синергія формальної, неформальної та дуальної освіти майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю*. Чернівці. 2021. 161 с.
4. Іщенко Л. В., Кривошея Т.М., Журавко Т. Психолого-педагогічні умови розвитку логічного мислення дітей старшого дошкільного віку в сучасному закладі дошкільної освіти. *Актуальні питання в сучасній науці*. №11(17). 2023. С. 874–885. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11\(17\)-874-885](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-11(17)-874-885)
5. Сидоренко Т., Гришко О. Формування логіко-математичної компетентності дітей дошкільного віку. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/15544/1/42.pdf> . 2019. С. 181-185
6. Шикиринська О. Розвиток логіко-математичного мислення старших дошкільників у контексті Концепції нової української школи. // *La science et la technologie à l'ère de la société de l'information: coll. de papiers scientifiques «ΛΟΓΟΣ» з avec des matériaux de la conf. scientifique et pratique internationale*, Bordeaux, 3 mars, 2019. Bordeaux : OP «Plateforme scientifique européenne», 2019. V.6. p. 61-65.